

CHILLEN
met kunst

Aandacht is het nieuwe goud.

Chillen met kunst combineert aandachtsoefeningen met het beschouwen van kunst. Wij maakten deze toolbox, omdat we uit het onderwijs de volgende signalen kregen:

- *Kinderen staan vaak "aan", zijn onrustig en snel afgeleid.*
- *De huidige beeldcultuur vraagt om visuele geletterdheid.*

Door voordat je kijkt naar kunst, eerst tot jezelf te komen, ontstaat er meer ruimte voor het beschouwen met een open blik, het uitstellen van een oordeel. Bekijk eerst in stilte, deel daarna met de groep wat je gedachten waren. Chillen met kunst creëert ruimte tot dialoog over de verschillende perspectieven en inzichten. Ook inspireert het aangaan van een eigen creatief proces.

De oefeningen kan je inzetten voor meerdere doelen, zoals:
Meer rust in de klas.

Intro voor een geschiedenisles.

Het ontwerpen van een decor.

Gesprek over actualiteiten door relevante kunst te bekijken.

Laat je verrassen door mooie gesprekken en de daaruit vloeiende creativiteit.

© 2019

Auteurs:

Ontwerp:

eerste druk; Stichting Kopa

Manja Eland, Linda Rosink, Linda Eversteijn

Linda Rosink, Manja Eland

PIONIER!

kunst op school

Deze kaartenset hoort bij creatieve procesgerichte leerlijn
PIONIER! Meer info: www.ikpionier.nl

HOE TE BEGELEIDEN

Start elke opdracht met de klas in de juiste opstelling en met uitgedeelde materialen, zodat tussen de fasen de rust behouden blijft.

Audio of zelf voorlezen:

de werkvormen zijn ingesproken als luisteroefening. Je kan ze ook zelf voorlezen. De luisteroefeningen en de scripts kan je downloaden van de website. Wanneer je de oefening zelf begeleidt, is het belangrijk om dat met een rustige, stevige stem en vertrouwen te doen.

Drie fasen van de opdrachten

1. Focus creëren. Kies tussen een korte of lange versie van de opdracht, afhankelijk van de behoefte van de klas. Elke oefening begint met een belletje. Dit is het signaal dat de aandachtsoefening start. De oefening creëert rust en focus als basis van waaruit de kinderen de volgende fase in gaan. Het belletje aan het einde luidt de volgende fase in.

2. Kunst kijken. De kijk- of doe-oefening start. De klas kijkt naar een kunstwerk onder begeleiding van de audio. Elke werkvorm is net iets anders. Een belletje

geeft het einde van de oefening aan. Bij sommige opdrachten wordt er na dat belletje in rust doorgewerkt. Dat hoor je dan in de luisteroefening.

3. Reflectie. Elke opdracht eindigt met reflecteren, klassikaal of in duo's. Kinderen leren met aandacht naar elkaar luisteren. De klas oefent met het respectvol delen van de persoonlijke ervaring bij of over het kunstwerk. De klas leert voorbij het oordeel te gaan door objectief te benoemen wat je ziet of denkt.

Over oordelen

In de oefeningen vragen we de klas om even niet te oordelen. Niet omdat oordelen verkeerd is, maar omdat we vaak automatisch oordelen. We motiveren kinderen om eerst aandacht te hebben voor wat ze zien, denken of voelen bij een kunstwerk. En dat vervolgens met elkaar te bespreken. Hierdoor leren ze minder snel en reactief te oordelen.

WOORDENLIJST

aan•dacht of con•cen•tra•tie

Gerichte focus op één ding in het moment (hier en nu).

ont•span•ning

Tot rust komen in je lichaam en geest, bijvoorbeeld nadat je hard hebt gewerkt.

a•dem•ha•ling

Lichaamsfunctie waarbij zuurstof via je neus of mond naar je longen stroomt.

mind•ful•ness

Met vriendelijke aandacht in het hier en nu zijn.

bo•dy•scan

Een oefening waarin je contact maakt met je lijf door gericht aandacht te geven aan elk lichaamsdeel.

zin•tui•gen

Organen die prikkels waarnemen. Er zijn vijf zintuigen: zien, horen, ruiken, proeven en voelen. Soms wordt er gesproken over een zesde zintuig: de intuïtie.

kunst•be•schou•wing

Het bewust bekijken, bestuderen of ervaren van een kunstwerk.

in•ter•pre•ta•tie

De wijze waarop je brein invulling en betekenis geeft aan iets dat je waarneemt, verder dan de objectieve kenmerken.

as•so•ci•a•tie

De wijze waarop je brein ideeën genereert of verbanden legt met ervaringen bij iets dat je waarneemt.

fi•gu•ra•tief

(Kunst) met een herkenbare voorstelling.

ab•stract

(Kunst) zonder een herkenbare voorstelling

por•tret

Een afbeelding van een persoon.

stil•le•ven

Een afbeelding van een verzameling levenloze voorwerpen

13.

VÓÓR HET MOMENT

Kan je bij dit kunstwerk een verhaal verzinnen en verbeelden?

Groepsopstelling

Zitten

Wat heb je nodig?

Potlood en papier

Soort kunstwerk

Figuratieve kunst

Wat ga je doen?

Kies een kunstwerk om naar te kijken. We gaan in op het verhalende aspect van het beeld. De audio begeleidt de kinderen tijdens het kijken. De kinderen bedenken wat zich voor of na dit beeld heeft afgespeeld. De kinderen tekenen vervolgens hun verzonnen scène.

Mogelijke bijwerkingen

Bij deze oefening wordt de fantasie geprikkeld en werken de kinderen een verzonnen scene uit. Deze oefening is goed in te zetten bij bijvoorbeeld geschiedenislessen of bij het ontwerpen van een decor of verhaal voor een theaterstuk. In dat geval kies je een kunstwerk dat past bij de sfeer van een verhaal of tijdperk.

Reflectievragen

Wat gebeurt er in jouw verhaal?
Welk onderdeel van het kunstwerk bracht je op het idee?

Tijdsduur

Luisteroefening kort:	5.29 min
Luisteroefening lang:	6.19 min
Opdracht na luisteren?	ja

20.

VAN OREN NAAR OGEN

Wat gebeurt er in mijn fantasie als ik luister naar deze beschrijving van een werk?

Groepsopstelling

Zitten 5aan tafel

Wat heb je nodig?

Potloden en papier

Soort kunstwerk

Figuratieve kunst

Wat ga je doen?

Na de ontspanningsoefening luisteren de kinderen naar een beschrijving van een werk. Deze beschrijving is echter niet compleet. Tijdens het luisteren mogen de kinderen mee tekenen, dit is de schets. Na deze oefening verzinnen de kinderen zelf de rest van het schilderij erbij en maken het af. Laat het kunstwerk pas na afloop van de oefening zien.

Mogelijke bijwerkingen

Met deze oefening leer je hoe gekleurd en verschillend onze blik op de werkelijkheid is. Daarnaast heeft iedereen eigen voorkeuren, de één vult het schilderij aan vanuit de figuur, de ander vanuit een object.

Reflectievragen

Lijken de tekeningen op het kunstwerk?
Wat heb je erbij verzonnen, waarom juist dat?
Bedacht iedereen er iets anders bij?

Tijdsduur

Luisteroefening kort: 5.23 min
Luisteroefening lang: 10.09 min
Opdracht na luisteren? ja